

Werkblad Oud-Krispijn, Dordrecht

WAAR ZIJN WE ?

In deze aflevering zijn we op bezoek in Oud-Krispijn, een wijk in Dordrecht.

Je ziet hoe mensen zich inzetten voor elkaar en voor hun buurt. Ze organiseren ontmoetingen, delen verhalen en bouwen aan vertrouwen.

De Buitenwacht speelt hierin een belangrijke rol: een netwerk dat mensen verbindt, ondersteunt en ruimte geeft aan ervaringen.

Met dit werkblad onderzoeken we met elkaar hoe de alledaagse democratie hier vorm krijgt. De kernvragen waar we op reflecteren zijn:

- Hoe versterken we verbinding en veerkracht in gemeenschappen?
- Hoe geef je erkenning aan wat mensen meemaken?

INHOUD VAN HET WERKBLAD

In dit werkblad werken we met:

- de belangrijkste inzichten uit deze aflevering,
- drie centrale vragen met toegespitste werkvorm
- en relevante handvatten vanuit wetenschap en praktijk.

Belangrijkste inzichten uit deze aflevering

Democratisch weefsel: hoe versterken we verbinding en veerkracht in gemeenschappen?

• In Oud-Krispijn zie je dat ontmoetingsplekken en relaties het hart vormen van democratie. Buurthuis kamers, netwerken en rituelen zorgen voor betrokkenheid en eigenaarschap. Mensen organiseren zichzelf, vaak zonder directe sturing van de overheid.

Emotie, pijn en verlies: hoe geef je erkenning aan wat mensen meemaken?

- In de aflevering zie je dat verlies en pijn niet alleen verdriet brengen, maar ook kunnen leiden tot nieuwe vormen van betrokkenheid. Mensen zetten zich in voor anderen, juist vanuit hun eigen ervaringen.
- Emoties maken waarden zichtbaar. Boosheid, verdriet, angst signaleren aangetaste waarden (rechtvaardigheid, waardigheid, veiligheid).

Drie centrale vragen met werkvormen

Vraag 1: Wat zie je?

Reflectievragen:

- Welke vormen van democratisch weefsel zie je in de aflevering?
- Wat drijft mensen om zich in te zetten voor de buurt en voor elkaar?
- Wat vinden bewoners belangrijk? Welke thema's, plekken of relaties geven betekenis?
- Welke publieke taken worden hier opgepakt zonder (zichtbare) betrokkenheid van de overheid?
- Welke emoties, pijn en verlies zitten in deze aflevering? Hoe wordt daarmee omgegaan?

Werkvormen ter verdieping

Werkvorm	Toelichting	Fragmenten
De kracht én de pijn van Oud-Krispijn	Onderzoek en bespreek de aanpak van De Buitenwacht. Wat zie je ze wel/niet doen? Waaruit bestaat 'doen'? Wat werkt? Wat zijn de principes?	- De impact van De Buitenwacht op Marcel (4:31-5:05) - Vrijwilligers (17:45-19:31) - De situatie van Jan (09:00-11:22), (24:30-26:00), (33:21-36:10) - Afscheid van Marcel (1:53-4:30) - Hulp van Juul (23:07-24:26) - Verhalen optekenen (30:47-33:19)
Versterken van democratisch weefsel	Onderzoek en bespreek de aanpak van De Buitenwacht. Wat zie je ze wel/niet doen? Waaruit bestaat 'doen'? Wat werkt? Wat zijn de principes?	- Het gedachtegoed van De Buitenwacht (05:08-06:16) - Het trainen van de vrijwilligers (11:20-13:22) - Herstructurering Oud-Krispijn (13:23-14:19) - Wat De Buitenwacht doet (28:40-29:47)
Wat vinden mensen belangrijk?	Noteer uitspraken en gedragingen die iets zeggen over waarden. Cluster in thema's zoals veiligheid, erkenning, verbondenheid. Bespreek: wat zegt dit over de waarden en behoeften in de wijk?	Zelfde fragmenten als bij de kracht en pijn van Oud-Krispijn.

Vraag 2: Wat doe je zelf?

Reflectievragen:

- Waar zie jij in jouw eigen omgeving vergelijkbare vormen van sociaal initiatief of gemeenschapskracht? Hoe draag jij daaraan bij?
- Welke ruimte geef jij aan informele vormen van zorg, ontmoeting en democratische participatie?
- In hoeverre herken je de waarden en drijfveren van bewoners uit de aflevering in je eigen werkpraktijk?
- Hoe ga jij om met emoties en verhalen van bewoners?

Werkvormen ter verdieping

Werkvorm	Toelichting
Uitwisselen van ervaringen	Bespreek de reflectievragen in duo's of groepjes. Koppel plenair terug.
De krachtkaart	Laat deelnemers op een kaart van hun wijk/gemeente plekken opschrijven/markeren waar zij sociaal weefsel ervaren. Laat ze beschrijven: wat gebeurt daar? Wie zijn de trekkers? Welke waarden worden zichtbaar? Bespreek in kleine groepen: wat zegt dit over de kracht van de gemeenschap? Wat is de rol van de overheid hier?
Erkenningsmoment	Laat deelnemers een moment beschrijven waarop ze zich echt gezien voelde, of juist niet. Wat maakte het verschil?

Vraag 3: Wat zou je anders kunnen doen?

Reflectievragen:

- Hoe kun je als overheid bijdragen aan het versterken van sociaal weefsel zonder het over te nemen?
- Hoe kun je plekken als deze ondersteunen als leerplaatsen voor democratische waarden?
- Hoe kun je meer ruimte maken voor luisteren, erkenning en emoties?

Werkvormen ter verdieping

Werkvorm	Toelichting
Commitmentkaart	Deelnemers formuleren één concrete actie of gedragsverandering die zij morgen kunnen toepassen om ruimte te maken voor bewonerskracht en democratisch weefsel. Laat ze dit koppelen aan een inzicht uit de aflevering dat hen raakte.
Jouw rol in het weefsel	Deelnemers tekenen zichzelf in het midden van een leeg vel. Daaromheen tekenen of schrijven ze: (1) wie of wat beïnvloedt mijn handelen? (2) waar ervaar ik ruimte of belemmering? (3) waar schuurt het? (4) waar kan ik ruimte maken voor anderen? Bespreek in kleine groepen.

Handvatten uit praktijk en wetenschap

Het gedachtegoed van Paolo Freire als inspiratie voor De Buitenwacht

Paolo Freire (1921-1997) was een Braziliaanse pedagoog en filosoof. Zijn gedachtegoed vormt wereldwijd een inspiratiebron voor gemeenschapsontwikkeling en democratische vernieuwing. Voor Freire is democratie geen systeem of structuur, maar een manier van samenleven: een proces van bewustwording, dialoog en gezamenlijke actie. Het gaat om het versterken van menselijke waardigheid, sociale rechtvaardigheid en collectieve zeggenschap.

De volgende kernprincipes staan centraal:

- 1. Bewustwording: echte verandering begint bij bewustwording: het besef dat sociale ongelijkheid, uitsluiting of armoede geen natuurverschijnselen of toeval zijn, maar het gevolg van maatschappelijke structureren. Mensen kunnen leren om hun situatie te begrijpen, te bevragen en te veranderen.*
- 2. Dialoog als leerproces. In plaats van top-down kennisoverdracht pleitte Freire voor dialoog: een gelijkwaardige uitwisseling van ervaringen, inzichten en betekenis. Leren gebeurt in gesprek, niet door instructie.*
- 3. Ervaring als vertrekpunt. Begin altijd bij de leefwereld van mensen. Hun ervaringen, verhalen en context zijn de basis voor het leren en handelen.*
- 4. Reflectie én actie. Leren is niet alleen nadenken, maar ook doen. Een voortdurende wisselwerking tussen reflectie en actie. Door te handelen en daarover te reflecteren, ontstaat verandering persoonlijk en maatschappelijk.*
- 5. Onderdrukking en bevrijding. Helpen om patronen van afhankelijkheid, uitsluiting of machteloosheid te doorbreken. Ruimte maken voor bewoners om vorm te geven aan hun leefomgeving, en als overheid leren te ondersteunen zonder over te nemen.*

